

Ιρανική εξέγερση: «Γυναίκες – Ζωή – Ελευθερία!»

του Στέλιου Φαζάκη

Η Μαχσά Αμινί ήταν είκοσι δύο ετών, από την πόλη Σαγκέζ του ιρανικού Κουρδιστάν. Περνούσε τις τελευταίες μέρες των διακοπών της στην Τεχεράνη, λίγο πριν ξεκινήσει τα μαθήματά της στην μικροβιολογία. Στις 13 Σεπτέμβρη συνελήφθη από την «Αστυνομία Ηθών» γιατί τα μαλλιά της προεξείχαν από το χιτζάμπ περισσότερο απ' όσο ήταν επιτρεπτό. Την έβαλαν με βία σε ένα φορτηγάκι, χτυπώντας και αφήνοντας πίσω τον αδελφό της που τη συνόδευε. Αυτόπτες μάρτυρες λένε ότι ξυλοκοπήθηκε άγρια ήδη μέσα στο αυτοκίνητο. Αργότερα, την ίδια μέρα, μεταφέρθηκε σε κωματώδη κατάσταση στο νοσοκομείο και στις 16 Σεπτέμβρη ανακοινώθηκε ο θάνατός της.

Η είδηση της βίαιης σύλληψης είχε ήδη γίνει γνωστή και πλήθος κόσμου είχε συγκεντρωθεί στο σημείο. Με την ανακοίνωση του θανάτου η συγκέντρωση μετατράπηκε σε μεγάλη διαδήλωση, με συνθήματα «Κάτω η κυβέρνηση των δολοφόνων», «Ελευθερία στο Ιράν». Αμέσως ξεκίνησε και η βίαιη καταστολή από την αστυνομία και την πολιτοφυλακή Μπασίτζ, με πολλές συλλήψεις. Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση προσπάθησε να πείσει με ψέματα ότι ο θάνατος της κρατούμενης προήλθε από παθολογικά αίτια, ή ακόμα ότι οφείλεται σε παλιά εγχείρηση στο κεφάλι, ενώ δεν άφησαν τους γονείς να μάθουν σχετικά περισσότερα για τον θάνατο της κόρης τους.

Στις 17 Σεπτέμβρη, η κηδεία της Μαχσά στην πόλη της μετατράπηκε και πάλι σε μεγάλη διαδήλωση. Οι κρατικές δυνάμεις επιτέθηκαν με βία, δολοφονώντας διαδηλωτές και συλλαμβάνοντας εκατοντάδες. Τις επόμενες μέρες οι διαδηλώσεις επεκτάθηκαν στη

Σαναντάι, την πρωτεύουσα της κουρδικής επαρχίας, στην Τεχεράνη και σε πολλές άλλες περιοχές σε όλη τη χώρα. Στις γυναικείες φυλακές εκδηλώθηκε διαμαρτυρία από τις πολιτικές κρατούμενες, ενώ μπήκαν μαζικά στην εξέγερση φοιτήτριες και φοιτητές. «Γυναίκες – Ζωή – Ελευθερία» είναι το βασικό σύνθημα, αλλά και «θάνατος στον δικτάτορα». Οδοφράγματα και πυροβολισμοί. Καθημερινά πλέον αυξάνονται κατά δεκάδες οι νεκροί, έχοντας ήδη ξεπεράσει τους εκατό. Αδιευκρίνιστα πολλές -ίσως χιλιάδες- είναι και οι συλλήψεις σε όλη τη χώρα, ιδιαίτερα στις κουρδικές περιοχές. Οι κρατικές δυνάμεις έχουν χρησιμοποιήσει μέχρι και πραγματικά πυρά και Καλάσνικοφ. Επίσης σε κάποιες περιοχές έχει κοπεί το ίντερνετ και πραγματοποιούνται στοχευμένες συλλήψεις δημοσιογράφων και ακτιβιστών.

Ο ξυλοδαρμός μέχρι θανάτου της Μαχσά δεν ήταν ένα τυχαίο και μεμονωμένο γεγονός. Εδώ και μήνες ο πρόεδρος της χώρας Εμπραχίμ Ραϊσί έχει ξεκινήσει «εκστρατεία πάταξης της οργανωμένης διαφθοράς», διαπομπεύοντας τακτικά γυναίκες στην κρατική τηλεόραση για «εγκλήματα ηθικής». Ο εκλεκτός του θρησκευτικού ηγέτη Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ ανέλαβε την εξουσία για να αντιμετωπίσει τη «μεταρρυθμιστική» πολιτική των προκατόχων του. Η μεγάλη του αποτυχία στην οικονομική πολιτική (πληθωρισμός, ανεργία, φτωχοποίηση της πλειονότητας) τον οδηγεί ολοένα σε πιο αυταρχική διακυβέρνηση. Για το ιρανικό καθεστώς για όλα φταίνει οι «ξένες δυνάμεις», και κάθε διαμαρτυρία των πολιτών προέρχεται από «πράκτορες του εχθρού».

Οι γυναίκες στον αγώνα

Σε μια τέτοια κατάσταση, ο θάνατος της Μαχσά έπεσε σαν σπίθα σε ξερά χόρτα. Η συσσωρευμένη οργή, κυρίως των γυναικών και στη συνέχεια όλου του ιρανικού λαού, ήρθε η ώρα να ξεσπάσει. Από το νοσοκομείο οι διαδηλώσεις μεταφέρθηκαν στην πλατεία

Αρτζαντίν. Εκεί οι νέες γυναίκες της Τεχεράνης έζησαν στιγμές ελευθερίας. Χορεύοντας γύρω από τις φωτιές, άλλες έκαιγαν τα μαντίλια τους και άλλες έκοβαν τα μαλλιά τους, διαμαρτυρόμενες για την απάνθρωπη καταπίεση που βιώνουν στο θεοκρατικό καθεστώς. Μέσα από το διαδίκτυο, δημιουργήθηκε παγκόσμιο κύμα αλληλεγγύης από γυναίκες όλου του κόσμου.

Ήδη το 1979, αμέσως μετά την νίκη της Ιρανικής Επανάστασης, οι γυναίκες αντέδρασαν στις βάνουσες αποφάσεις που τις καθιστούσαν αόρατες και τους αφαιρούσαν κάθε ατομικό δικαίωμα, όμως οι διαμαρτυρίες τους αντιμετωπίστηκαν με σκληρή βία. Παρ' όλα αυτά, οι Ιρανές δε σταμάτησαν ποτέ να αγωνίζονται για να βελτιώσουν τη ζωή τους, μέσα στα πολύ στενά περιθώρια που έχουν. Μορφώνονται, προσπαθούν να συμμετέχουν στην πολιτική και οικονομική ζωή, να διαφυλάξουν την αξιοπρέπεια και την αυτονομία τους όσο γίνεται μέσα σε ένα ακραία πατριαρχικό περιβάλλον. Με τις σημερινές διαμαρτυρίες, η «υπόγεια ζωή» του «αόρατου» μισού πληθυσμού του Ιράν παλεύει για να βγει στο φως, και συμπαρασύρει όλη την κοινωνία σε ρήξη με το καθεστώς.

Ο ιρανικός λαός έχει εξεγερθεί πολλές φορές τα τελευταία χρόνια, διεκδικώντας καλύτερες συνθήκες ζωής, τόσο με οικονομικά αιτήματα όσο και για διεκδίκηση περισσότερης ελευθερίας. Το 2009 διαμαρτυρήθηκαν για τη νοθεία στις εκλογές. Μεγάλες διαδηλώσεις του 2017-2018 είχαν τη συνέχειά τους στη μεγάλη εξέγερση του «Ματωμένου Νοέμβρη» του 2019. Τότε, το σώμα των Φρουρών της Επανάστασης και η αστυνομία, με πρωτοφανή χρήση βίας, δολοφόνησαν 1.500 διαδηλωτές. Το 2021 ήταν χρονιά κινητοποιήσεων, από φοιτητές, εκπαιδευτικούς, υπαλλήλους και εργάτες. Το καλοκαίρι χαρακτηρίστηκε από την «εξέγερση των διψασμένων», που ξεκίνησε στον Νότο με αφορμή την έλλειψη νερού. Σε όλες αυτές τις εξεγέρσεις τα οικονομικά και τα επιμέρους αιτήματα έδωσαν τη θέση τους στην ανοιχτή σύγκρουση με τον «Ανώτατο Ηγέτη» Χαμενεί και τη θρησκευτική ιεραρχία που ελέγχει και καθορίζει απόλυτα τη λειτουργία της χώρας.

Με τις εξεγερμένες

Ο αγώνας των γυναικών του Ιράν είναι αγώνας όλων των γυναικών του κόσμου. Συναντά το κίνημα #MeToo, τους αγώνες για την απελευθέρωση, την ασφάλεια στο σπίτι και στην εργασία, το δικαίωμα να ορίζει κάθε γυναίκα τη ζωή και το σώμα της. Μας υπενθυμίζει ότι κι εδώ, στην «πολιτισμένη» Δύση, διάφοροι ρασοφόροι και συντηρητικές εξουσίες προσπαθούν να ξαναγυρίσουν τις γυναίκες στην «παραδοσιακή τους θέση», όπου η γυναίκα ήταν αντικείμενο συναλλαγής και μηχανήμα αναπαραγωγής. Δεν είναι τυχαίο το πιεστικό που επιχειρείται στα δικαιώματα των γυναικών (όπως η ποινικοποίηση των αμβλώσεων σε κάποιες χώρες). Αποτελεί κομμάτι της συνολικής καπιταλιστικής κρίσης. Τα ίδια πολιτικά κέντρα, υποκριτικά δηλώνουν τη στήριξή τους στα δικαιώματα, ενώ είναι αυτά που επιτίθενται στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, στα εργατικά κεκτημένα, που ενδυναμώνουν τον εθνικισμό και τον φασισμό, στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν την κυριαρχία της αστικής τάξης. Γι' αυτό η εξέγερση των γυναικών του Ιράν μάς αφορά όλες και όλους. Αποτελεί κομμάτι της πανανθρώπινης εργατικής επανάστασης. Όσο πιο γρήγορα συνειδητοποιήσουμε τη σύνδεση μικρών και μεγάλων, τοπικών και μακρινών γεγονότων, τόσο καλύτερα θα οργανώσουμε τους αυριανούς κοινούς αγώνες μας.